

КОНЦЕПЦІЯ ІДЕАЛЬНОГО ЛІДЕРА Н. МАКІАВЕЛЛІ ЯК ДИДАКТИЧНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ОНОВЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ

Проблема збереження Україною статусу суб'єкту міжнародних відносин у 2014–2021 рр. виявилася, значною мірою, зумовленою поведінкою вітчизняної пострадянської політичної еліти. Згідно визначення, запропонованого Джеймсом Мейсом, головною ознакою цієї соціальної групи є так званий «культ непрозорості», що передбачає домінування особистих інтересів над державними, недбале виконання службових обов'язків, дезінформацію широкої громадськості щодо реального стану міжнародного і соціально-економічного становища держави [1, с. 18-19]. Однак, захист стратегічних інтересів України в умовах геополітичного протистояння між Організацією Північно-атлантичного договору (НАТО) і Організацією договору про колективну безпеку (ОДКБ) зумовлює необхідність оновлення національного політикуму, в тому числі використовуючи можливості системи вищої освіти.

Виховання і підготовка нового покоління українського політичного класу має відбуватися з врахуванням світового досвіду,

раціонального використання здобутків політичної культури провідних держав світу. Зокрема, потребує об'єктивного переосмислення концепція ідеального політичного лідера, запропонована видатним мислителем епохи Відродження Нікколо Макіавеллі (1469–1527). У 1532 р. побачив світ його трактат «Володар» [2, с. 62]. Автор оприлюднив консеквенціальну методологію здобуття і утримання політичної влади, що згодом отримала назву «макіавеллізм» [3]. Тривалий час європейська філософська думка вживала цей термін з негативною конотацією і ототожнювала з політикою «отрути і кинджалу». Не заперечуючи неоднозначність певних положень висловлених Н. Макіавеллі зауважимо, що неупереджена етична оцінка його інтелектуальної спадщини можлива лише за умов врахування конкретних історичних умов за яких жив і працював автор «Володаря».

Наприкінці XV – у першій половині XVI ст. Апеннінський півострів перетворився на арену збройного протистояння між Францією, Іспанією та Священною Римською імперією за право володіння Італією. Військові дії протягом 1494–1559 рр. спустошили країну і перетворили італійські міста-держави на аутсайдерів європейської великої політики. За таких умов значна частина італійської інтелігенції вбачала вихід із затяжної військово-політичної кризи у встановленні за будь-яку ціну сильної централізованої держави, що мала забезпечити стабільний економічний розвиток суспільства. Виразником інтересів цієї

верстви населення Італії став Н. Макіавеллі. У своєму трактаті він зобразив прагматичного політика, який використовуючи історичний досвід боротьби за владу здатний стати загальнонаціональним лідером і об'єднати країну.

Узагальнюючи характеристику ідеального політика наведену у «Володарі», слід виділити наступні особисті риси лідера:

- патріотизм;
- підпорядкування своїх прагнень державним інтересам;
- усвідомлення особистої відповідальності за ухвалені рішення і їхні віддалені наслідки;
- раціональний світогляд;
- аналітичний розум;
- рішучість і сміливість;
- уміння керувати власними емоціями;
- доскональне знання військової справи;
- схильність до гнучких політичних рішень;
- уміння адекватно оцінювати можливості наявних людських ресурсів;
- здатність ігнорувати загальноприйняті норми моралі заради інтересів держави [4, 5, 6].

Таким чином, «Володар» зберігає свою актуальність і на початку ХХІ ст. Трактат пропонує сучасним фахівцям з політології, державного права, філософії, психології і педагогіки широке поле

для наукової дискусії стосовно теоретичної цінності і практичної значущості концепції ідеального політичного лідера Н. Макиавеллі.

Список літератури: 1. Мейс Дж. Україна як постгеноцидна держава або як успадковані від СРСР структури блокують будь-які реальні реформи / Джеймс Мейс. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2003. – № 493 : Держава та армія. – С. 13–28. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/9760> (дата звернення 18.10.2021). 2. Коннелл Уильям Дж. Когда Макиавелли написал «Государя» : хронология начала и окончания работы // Перечитывая Макиавелли. Идеи и политическая практика через века и страны. Сборник статей. – Москва : Институт всеобщей истории РАН, 2013. – С.43–73. – Режим доступу : <https://igh.ru/publications/76?locale=ru> (дата звернення 18.10.2021). 3. Макиавелли Н. Государь // Макиавелли Н. // Избранные сочинения. – Москва : Художественная литература, 1982 – С.301–379 – Режим доступу : http://publ.lib.ru/ARCHIVES/M/МАКИАВЕЛЛИ_Nikkolo/_Makiavelli_N..html (дата звернення 18.10.2021). 4. Циватый В. Г. Дипломатический инструментарий Н. Макиавелли и институционализация дипломатической деятельности западно-европейских государств раннего Нового времени // Перечитывая Макиавелли. Идеи и политическая практика через века и страны. Сборник статей. – Москва : Институт всеобщей истории РАН, 2013. – С.271–285. – Режим доступу : <https://igh.ru/publications/76?locale=ru> (дата звернення 18.10.2021). 5. Баренбойм П. Макиавелли.

Москва. Флорентийское общество (к двадцатилетию создания в Москве Флорентийского общества). / Баренбойм П. – Москва : ЛУМ, 2020. – 404 с. – Режим доступа : http://www.florentine-society.ru/pdf/Barenboim_-_Machiavelli._Moskva._FO.pdf (дата звернення 18.10.2021). 6. Андреев М. Л. Никколо Макьявелли в культуре Возрождения: Препринт WP6/2008/03. / Андреев М. Л. – Москва : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2008. – 36 с. – Режим доступа : https://www.hse.ru/data/2010/05/05/1216432134/WP6_2008_03.pdf (дата звернення 18.10.2021).

Bibliography (transliterated): 1. Meis Dzh. Ukraina yak posthenotsydna derzhava abo yak uspadkovani vid SRSR struktury blokuiut bud-yaki realni reformy / Dzheims Meis. // Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». – 2003. – № 493 : Derzhava ta armiiia. – S. 13–28. – Rezhym dostupu : <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/9760> (data zvernennia 18.10.21). 2. Konnell Uyliam Dzh. Kohda Makyavelly napysal «Nosudaria» : khronolohyia nachala y okonchanyia raboty // Perechytvaia Makyavelly. Ydey y polytycheskaia praktyka cherez veka y strany. Sbornyk statei. – Moskva : Ynstytut vseobshchei ystoryy RAN, 2013. – S.43–73. – Rezhym dostupu : <https://igh.ru/publications/76?locale=ru> (data zvernennia 18.10.21). 3. Makyavelly N. Nosudar // Makyavelly N. // Yzbrannyye sochyneniya. – Moskva : Khudozhestvennaia lyteratura, 1982 – S.301–379 – Rezhym dostupu : http://publ.lib.ru/ARCHIVES/M/MA KIAVELLI_Nikkolo/_Makiavelli_N..html (data zvernennia

18.10.2021). 4. Tsyvatyi V. N. Diplomatycheskyi ynstrumentaryi N. Makyavelly y ynstytutsyonylyzatsyia diplomatycheskoi deiate-
lnosty zapadnoevropeiskykh hosudarstv ranneho Novoho vremeny // Perechytvaia Makyavelly. Ydey y polytycheskaia praktyka cherez veka y strany. Sbornyk statei. – Moskva : Ynstytut vseobshchei ystoryu RAN, 2013. – S.271–285. – Rezhym dostupu :<https://igh.ru/publications/76?locale=ru> (data zvernennia 18.10.2021). 5. Barenboim P. Makyavelly. Moskva. Florentyiskoe obshchestvo (k dvadtsatyetyiu sozdaniya v Moskve Florentyiskoho obshchestva). / Barenboim P. – Moskva : LUM, 2020. – 404 s. – Rezhym dostupu : http://www.florentine-society.ru/pdf/Barenboim_-_Machiavelli._Moskva._FO.pdf (data zvernennia 18.10.2021). 6. Andreev M. L. Nykkolo Makiavelly v kulture Vozrozhdenyia: Preprynt WP6/2008 /03./ Andreev M. L. – Moskva : Yzd. dom HU VShЭ, 2008. – 36 s. – Rezhym dostupu : https://www.hse.ru/data/2010/05/05/1216432134/WP6_2008_03.pdf (data zvernennia 18.10.2021).

Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К.

КОНЦЕПЦІЯ ІДЕАЛЬНОГО ЛІДЕРА
Н. МАКІАВЕЛЛІ ЯК ДИДАКТИЧНА СКЛАДОВА
ПРОЦЕСУ ОНОВЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ

У пропонованій статті розглянуто проблему використання інтелектуальної спадщини видатного мислителя епохи Відродження Нікколо Макіавеллі (1469–1527), як інструменту

підготовки нової політичної еліти України. Автори статті розглядають концепцію ідеального політичного лідера Н. Макіавеллі як модель виховання у політичного класу України якостей, що дозволять їй зберегти власну державність в умовах цивілізаційного протистояння.

Ключові слова: макіавеллізм, політична еліта, прагматизм, ідеальний політик, лідер.

Motenko Ya. V., Shyshkina Ye. K.

THE MACHIAVELLY'S CONCEPTION OF IDEAL LEADER AS A
DIDACTICS COMPONENT OF THE POLITICAL ELITE
RENOVATION PROCESS IN UKRAINE

In the paper the problem of Ukrainian political elite renovation is examined. It is investigated the intellectual heritage of Niccolo Machiavelli (the prominent thinker of Renaissance) as an instrument of social transformation. The authors of the article consider Machiavelli's conception of ideal political leader as a model of developing in political class of Ukraine such qualities which could allow them to save independent state system in the conditions of civilization confrontation.

Key words: machiavellism, political elite, pragmatism, ideal politician, leader.

Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К.

КОНЦЕПЦІЯ ІДЕАЛЬНОГО ЛІДЕРА
Н. МАКІАВЕЛЛІ КАК ДИДАКТИЧЕСКАЯ
СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОЦЕССА ОБНОВЛЕНИЯ
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ УКРАИНЫ

В данной статье рассматривается проблема использования интеллектуального наследия выдающегося мыслителя эпохи Возрождения Н. Макиавелли (1469–1527) как инструмента подготовки новой политической элиты Украины. Авторы статьи рассматривают концепцию идеального политического лидера Н. Макиавелли как модель воспитания у политического класса Украины качеств, которые позволят ему сохранить собственную государственность в условиях цивилизационного противостояния.

Ключевые слова: макиавеллизм, политическая элита, прагматизм, идеальный политик, лидер.